

Beszámoló az Értéktár Bizottság 2020 első félévi munkájáról

A 2019. októberben megválasztott önkormányzat testületi döntést hozott arról, hogy a Pomáz Barátai Társaságot (PBT) bízta meg a Pomázi Értéktár gondozásával, és a hozzá kapcsolódó feladatok ellátásával. Az önkormányzati döntéssel a Pomáz Barátai Társaság 30 éves értékőrző tevékenységét is elismerték.

A döntést követően a PBT Értéktár Bizottságot hozott létre a folyamatos működés érdekében. Az Értéktár Bizottság tagjainak kiválasztásánál szempontunk volt, hogy:

- olyan aktív tagjaink vegyenek részt a munkában, akik eddig is intenzíven foglalkoztak a helyi értékek feltárásával és megőrzésével,
- valamint képzettségük, az örökséghez kapcsolódó érdeklődési területük lehetőleg többféle szakmai területet képviseljen.

Ennek értelmében, a törvényi előírásoknak megfelelően a bizottság tagjai:

- Ozorai Magdolna – üzemgazdász, rendszerszervező - elnök
- dr. Siklódi Csilla – régész, önk. képviselő
- Könczöl Dánielné – nyugdíjas tanár
- Babos Rezső – műemlékvédelmi- (faanyagvédelmi-) szakember, egyetemi oktató
- Vértes Péter – építész
- Nagy Géza – gépészmérnök, barlangász

A Bizottságot támogató állandó külső tagok dr. Laszlovszky József régész, egyetemi oktató, Böhm Éva Irén botanikus. Ezen kívül a bizottság minden egyes értéktári kérdés kapcsán támaszkodik a társaság további tagjainak segítségére, illetve szükség esetén külső szakértőket is bevon a munkába.

Legelső feladatként az új bizottság áttekintette a Pomázi Értéktár helyzetét, az eddig elfogadott, illetve a korábban javasolt értéktári elemeket. Az előző Értéktár Bizottság által végzett munka eredményét az önkormányzat képviselőitől – Hámornyikné Csemeczki Zita főtanácsostól és Szcuka Attila főépítésztől átvettük. Ebben 9 elfogadott érték mellett voltak hiánypótlás miatt függőben lévő javaslatok és visszavont javaslatok is.

Mivel a helyi értéktár tágabb keretét, szabályozását a hungarikum értékek rendszere adja, elsődleges feladatnak tekintettük a jogi háttér, a hungarikum törvény megismerését. Ezeket röviden összefoglaltuk, hogy az értéktári munka az adott törvényi keretek között valósuljon meg, és így elkerülhessük a korábbi javaslatoknál előforduló ellentmondásokat, a jelölési folyamatban megnyilvánuló hibákat.

Az értéktári munka hungarikum törvény szerinti céljai:

- Az értéktár hírünket viszi a világba,
- Az értékek ismerete által növeli a helyi lakosság identitás tudatát,

- Segíti a közösségé szerveződést,
- Segíti az ifjúság helyismereti oktatását.

E mellett áttekintettünk számos sikeres helyi, megyei értéktár megvalósítást, melynek tapasztalatait felhasználjuk munkánkhoz.

Mindenek előtt úgy véljük, hogy az Értéktár Bizottság nem pusztán egy döntéshozó testület, hanem:

- A Bizottságnak keresnie kell azokat akik ismerik a helyi értékeket és szívesen, együttműködően részt vennének a javaslattevői munkákban.
- Minden eszközzel segítenie kell a javaslattevők munkáját. Beleértve ebbe az adminisztratív terhek minimumra csökkentését, módszertani- és forrásanyagok, fényképek rendelkezésre bocsátását. Segítve ezzel a javaslat elkészítését és helyi értékénti elfogadását.
- Az elfogadott javaslatokat a javaslattevő nevével megfelelő felületeken (honlap, kiadvány stb.) publikálja, illetve közreműködik az értéktár piramis megfelelő szintjeire juttatásában.

Emellett a Bizottság tagjai maguk is készítenek javaslatokat, és kezdeményeznek javaslat előkészítést.

Az előzetesen kidolgozott munkatervet követve az elmúlt félévben többféle munkát is végeztünk, de a járvány miatti rendkívüli helyzet a mi munkánkat is nehezítette. Személyes összejövetelre mindössze egyszer volt mód. Ezt követően közösségünkkel e-mailben tartottuk a kapcsolatot, és emiatt is nagy hangsúlyt helyeztünk az internetes honlap elkészítésére.

Az elmúlt időszakban végzett munka legfontosabb eredményei:

- Készítettünk egy közel 150 tárgyszóból álló tárgyszó jegyzéket, melyek mind kapcsolódnak a helyi értékekhez, és egy részük majdan kifejtendő javaslatok kiindulási pontja lehet. Ez a lista a korábbi javaslatok, felvetések, néha csak ötletként megfogalmazott értéktári elképzelések alapján jött létre. Ez a jegyzék természetesen bővíthető és a törvény által megkövetelt csoportosításban tartalmazza a tárgyszavakat.
- A jogszabályi háttér ismeretében módszertani anyagok készültek, melyek segítik a jó javaslat készítést.
- A javaslatok összesítése nyomán és az eddig elkészült anyagok felhasználásával tesztelés alatt van egy olyan internetes felület, amely:
 - egyfelől a befogadott javaslatokat megjeleníti,
 - lehetővé teszi az adott tárgyszóhoz (javaslathoz) tartozó kiegészítő információk tárolását, kontrollált körülmények közti kommentelését,
 - a még kidolgozásra váró javaslatokhoz munkaanyagok gyűjtését.

- Az értéktári munkát népszerűsítő cikkeket írtunk, melyekkel megszólítottuk elsődlegesen a helytörténeti előadásaink iránt érdeklődőket és a PBT tagjait, valamint a Pomázi Polgárban városunk lakosságát.
- Az Értéktár Bizottság tagjai maguk is előkészítettek javaslatokat, melyek tartalmilag teljesek csak a formai követelmények (sajátkezű aláírás, ill. felhasználhatósági nyilatkozat) személyes találkozót kívánnak. A jelenleg ily módon előkészített javaslatok az alábbiak:
 - dr. Tiszolczy Lajos munkássága
 - Jankovits Gyula munkássága
 - Zatykó Imre munkássága
 - Mattyók Aladár munkássága
 - Glykais Gyula életpályája
 - 1848-as honvédeink sírjai Pomázon
 - Wattay-Teleki kastély
 - Alföldi András munkássága
 - Nagykovácsipusztai ásatások
 - Ezzel egyidejűleg visszakerül a javaslatok közé a pomázi hosszúszerű cseresznye, amely az anyag áttekintése nyomán bekerülhet a helyi értéktárba.
- Vértés Péter építész által az Örökségvédelmi tanulmány és helyi források felhasználása által folyik az épített örökség javaslatokba öntése, de ez egy hosszabb folyamat része lesz.

Nem az Értéktári Bizottsági munkához, de az értékmegőrzéshez kapcsolódó munkáink a pomázi temetők védendő sírjainak feltérképezése. Az elhunytak életútjának kutatása, a védendő síremlékek, sírcsoportok számbavétele. Ezen már hosszabb ideje dolgozunk és komoly, de még nem publikálható részeredményeink vannak.

Ugyancsak feltérképezzük Pomáz neves személyiségeihez köthető lakóházakat. Ezekhez gyűjtjük a fotókat, korabeli dokumentumokat. Ezek nyomán javasoljuk, hogy az épületeknél elhelyezett, egységes megjelenésű táblák segítségével bemutassuk ezeknek az épületeknek, történeti és kulturális értékeit. Ily módon az értéktári adatokra QR kóddal csatlakoztatva az itt lakók, vagy a városba látogatók megismerhetik majd az épület történetét, értékeit. Ez abban is segíthet bennünket és az épület tulajdonosát, hogy egy felújításnál ezeket az ismereteket is felhasználva megőrizhessük az épület eredeti stílusát.

Összegezve az elmondottakat: Az Értéktár Bizottsági munka része egy összetett értékőrző / érték feltáró stratégiának, mely reméljük kihatással lesz olyan területekre is mint helyi örökségvédelmi koncepció kialakítása, helyismereti oktatás az iskoláinkban. Egyúttal pedig segíthet bennünket abban a folyamatban, amelyben a településünkre költöző új lakók megismerik Pomáz helyi értékeit, és egyben gazdagítják a település kultúráját.